

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ І ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ

Лисенко І.В., Лисенко А.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

У січні 2023 року в Україні набрав чинності новий Закон «Про авторське право і суміжні права». В ньому результат роботи штучного інтелекту підпадає під правове регулювання як неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, що охороняється правом особливого роду (*sui generis*).

Sui generis – це набір спеціальних положень, які відрізняються від загальних. Вони регулюють об'єкти, створені внаслідок роботи комп'ютерної програми. Ці об'єкти не містять творчого підходу та генеруються без участі людини. Як результат, особисті немайнові права на такі об'єкти не виникають, адже вони можуть належати лише фізичній особі, але аж ніяк не штучному інтелекту.

Такі права особливого роду починають діяти з моменту, коли комп'ютерна програма згенерувала результат, а їхній строк чинності спливає через 25 років з цього моменту.

Якщо штучний інтелект згенерував результат, використавши інший об'єкт авторського права, тоді користуватись таким результатом ШІ можна лише у випадку, якщо не порушені авторські права щодо цього об'єкту. Наприклад, якщо штучний інтелект створив кліп, використавши уривки захищеного авторським правом відео – потрібно дотримуватися авторських прав щодо використаного контенту.

В європейському законодавстві чинною є Директива Європейського парламенту та ради про авторське право та суміжні права на Єдиному цифровому ринку, стаття 4 якої містить положення про можливість «відтворення та вилучення правомірно доступних творів та інших об'єктів з метою інтелектуального аналізу текстів і даних». Це означає, що спосіб навчання на великій кількості інформації, який використовує штучний інтелект – цілком законний та не порушує авторських прав на території ЄС.

На території США чинною є доктрина добросовісного використання. Вона регулює питання законності використання творів, що захищені авторським правом. Відповідно до її положень, створення електронних бібліотек чи, наприклад, копій для підготовки ескізів зображень вважається добросовісним використанням. Основна ідея така: копія виконує іншу функцію, ніж оригінальний твір, і не створює його заміну. Тому навчання штучного інтелекту в такий спосіб – цілком законне.

Таким чином, за національним законодавством України штучний інтелект може згенерувати неоригінальний об'єкт, що охороняється правом особливого роду (*sui generis*). З цієї причини особисті немайнові права на такий згенерований об'єкт не виникають. Якщо штучний інтелект працює в правовому полі інших країн, то треба враховувати нормативно-правову доктрину тієї чи іншої держави.